

Comentariul nuvelei "Moara cu noroc" de Ioan Slavici

Nuvela se deschide printr-un dialog care expune termenii unui conflict incheiat. E un conflict intre generatii si mentalitati. Tinerii familiei vor schimbarea, mutarea, "mai binele". Aceasta schimbare inseamna ca o familie, traind de generatii in mijlocul unei colectivitati constituite-satul- , practicand mestesuguri transmise de la o generatie la alta (cojocaria, ciubotaria), vrea sa se smulga dina ceste cicluri statornice si sa se introduca fortat in relatii noi, al caror mecanism nu-l cunoaste si deci nu-l poate stapani.

Trecand de la mestesug la comertul intemeiat pe castigul usor, unde banul determina totul, barbatul ia o decizie aventuroasa si isi asuma implicit toate riscurile ei.

Contrastul la Slavici e unul interior, de ritm si tensiune, opunand in genere discontinuitati neasteptate, care violenteaza obisnuitele inradacinate ale lecturii. Ca urmare, apare "moara cu noroc". Un drum lung, de ceasuri, desparte locul de lumea oamenilor. Pripoare, vai, dealuri sunt obstacole care subliniaza distanta si instrainarea. Carciuma se zareste de deaparte, in mijlocul sptiului, singura, izolata ; un prag catre o lume stiuta rea- "locuri rele".

Semnele sunt ale parasirii, dar familia umanizeaza locul, imblanzeste atmosfera care emana un duh strain si primejdios prin instalarea ei aici. Tocmai lipsa de rezistenta a locului la instalarea acestor pribegi, prea repede acomodare, prea iutele castig, prea multul bine sunt facute sa nelinisteasca. La Slavici, nu e posibil efectul fara cauza, acumularea fara efort, multumirea fara chin. Exista insa o amenintare surda care nu ia deocamdata forma peisajului ostil.

Amenintarea misterioasa a locurilor ia in fine o forma. Locurile isi au bastinasii si stapanii lor, porcarii uzeaza de limbajul, ierarhia si legile lor proprii de vietuire, pastrate sub taina si ferrite cu gelozie de orice amestec.

Drama a dedublarii, "Moara cu noroc", este in acelasi timp o drama a confuziei, a incapacitatii de a intelege exact natura omonimului sau. Ghita, precum si toate personajele din jurul lui suporta acest subtil proces de dezagregare.

Oricat de mobile, surprinse ca niste molecule care se agita dupa traiectorii neprevazute si sub tensiunea crescanda a miscarii broroniene, personajele nu parasesc albia ferma a unei evolutii pe care scriitorul o urmareste cu o rigoare exacta pana la tezism.

Slavici vede omul ca centru, ca unicitate, punct infim in aparenta, dar unic ca forta magnetica, in stare sa atraga convergenta catastrofica a tuturor puterilor prin care se determiuna si se defineste.